

Padtársulat

KOMA

Egy alternatív színházi közösség önmeghatározása során a KOMA hamar rátalált a hozzá legközelebb álló közönségre, a fiatalokra, és az általuk elfoglalt térre, az iskolákra. A csapat három évvel ezelőtti alakulása óta minden évben készített olyan előadást, mely kimondottan a legérzékenyebb korosztály, a négy- és hatosztályos középiskolák tanulói számára szóltak. Egy állandó játszóhellyel bíró kőszínháznak a kizárólag az ifjúság számára szóló előadások létrehozása gazdaságilag nem mindig kifizetődő. Egy független társulat eleve tájolásra van berendezkedve, így az ország bármely területén lévő gimnázium szóba jöhet, így közönsége állandóan biztosítva van.

Az ifjúság élettere az iskola. Hamar ráérezünk a *vendégeskedés* előnyeire. A kamaszodó ifjúság gyakran ódzkodik a klasszikus színházba járástól, mert sokszor csupán eleganciát és sznobizmust tapasztal. Előre megtervezett, irodalmi osztálykirándulás, ahol szépen fel kell öltözni és csöndben kell maradni. A fiatalok szemében a színház porossá és szigorúvá válhat – szemben a jóval spontánabb filmszínházzal, ahol el lehet lazulni és még enni is lehet.

Az iskolai vendéjáték ezt az üvegpalotai képzetet törli szilánkokká, és egyszerre két komoly térről alkotott képen változtat: a szigorú munkahely és a komoly színház. Azáltal, hogy az iskolapadok színpaddá válnak, az osztálytermük egy olyan metamorfózison esik át a szemük láttára, mely önmagában érdeklődést és ezáltal nyitottságot vált ki, és amely óriási előnyt jelenthet a befogadás szempontjából. Hiszen nem nekik kell alkalmazkodni egy intézményhez, hanem hozzájuk alkalmazkodnak.

Az iskolai előadásaink kapcsán meg kell említenünk, hogy a kötelezővé tett előadás, illetve a szabadon választott, vagy jutalomképpen szerveződő közönség esetében óriási különbségek tapasztalhatóak. Ebbe nincsen nagyon beleszólásunk, hiszen a szervező tanár az, aki ismeri az igényeket és a hajlandóságot. Számunkra azonban nagyobb elégtétel és kihívás olyan diákoknak játszani, akik egyébként nem jutnának el színházba. A helyzet persze összetettebb, hiszen a kötelezettség ugyanakkor megfoszthat minket attól az előnytől, amelyhez a speciális helyszín által jutottunk. Számít továbbá, hogy a szervező tanár előzetesen, hogyan kommunikálja az előadást. Sőt, igen csak meghatározó lehet, hogy marad-e el óra az előadás miatt. A legfontosabb persze maga az előadás minősége.

Néhány szó a témaválasztásról. A KOMA azt jelenti, hogy KOrtárs MAgyar. Ez pedig azt, hogy általunk fontosnak tartott mai, magyar témákat dolgozunk fel. A középiskolai időszak a maga módján felveti a legkomolyabb lét- és identitáskérdéseket, így a témafeldolgozás nem válhat az alacsonyabb korosztályhoz való leereszkedéssé, mert azonnal lebukik. Az érzelmeket a lehető legintenzívebben átélő korcsoportból kell kiindulni. Segít nekünk továbbá a koncepcionális *kortárs* szemlélet, mely mind nyelvezetében, mind témáiban is közelebb áll a mai fiatalokhoz, szemben a klasszikus, áttételes és sokszor szimbolikus darabokkal.

Legutóbbi ifjúsági bemutatónk Jevgenyij Svarc-Parti Nagy Lajos *A Sárkány* című darabja, melyet bábokkal adunk elő, kizárólag középiskolai osztálytermekben. Korábbi tapasztalatunkból tanulva a mesevilág illúzióját csak a padokkal és a táblával keltettük életre, hogy az ország bármely tantermében ugyanolyan szinten elő lehessen adni, és az alkotás ne szenvedjen hátrányt bizonyos technikai hiányosságok miatt. Valamennyi előadást követően beszélgetést tartunk a diákokkal. Ennek célja, hogy egyszerű közvetlenséggel a lehető leghamarabb oldjuk őket, és az előadással kapcsolatban gondolkodásra, vitatkozásra és véleménynyilvánításra ösztökéljük őket. A színházi varázslat ezáltal emberközelibbé válik, és előtérbe kerül a lényeg, a mondanivaló. A beszélgetés önmagában drámapedagógiailag igen kezdetleges forma, de fontos megemlíteni, hogy mi nem drámapedagógusok vagyunk, hanem színészek, így a mondanivalóink nagy részét az előadásainkon keresztül igyekszünk közvetíteni. A beszélgetés a fentiekén túl is igen fontos és hasznos visszaigazolás számunkra, hogy pedagógiai képzettség híján mégis fejlődhesünk e téren.

A beszélgetések során olykor külső segítséget is igénybe veszünk. Így volt például a tavalyi *Kisded játékok* című előadás esetében, melyet az ESZTER Alapítvánnyal való szakmai együttműködés mellett hoztunk létre. Az erőszak elszaporodása a médiában, az egyre gyakoribb iskolai verekedések, a fiatalok ellen elkövetett szexuális bűncselekmények számának növekedése arra készítetett min-

ket, hogy foglalkozunk ezzel a témával. Az előadást követő beszélgetést egy – ezen a területen dolgozó – pszichológus vezette. Ez a kezdeményezés sikeresen működik: több mint 40 iskolában meghatározó szerepet töltött be a színházhoz való viszony javításában, és mint a felvilágosítás egyik alternatív formájának használatában.

A speciális helyszínválasztáson és a beszélgetéseken túl azonban itt is a tényleges, kézzel fogható eredmény kulcsa a hosszú távú programok kidolgozása. Az idei évadban sikerült egy olyan programot újtárra indítani, amelynek során egész éven át, több színházi csapattal együtt rendszeres „kulturprogramokkal” látunk el iskolákat. Tehát az évad során rendszeresen színházi előadásokat, alkotókkal való beszélgetéseket, műhelymunkákat, foglalkozásokat, színházlátogatásokat magába foglaló „programcsomagot” kapnak. Az összefogás és a rendszeresség reményeink szerint olyan kulturális dózist jelent majd a kiválasztott iskolák diákjainak, amely már képes lesz a diákokat gondolkodásra ösztönözni, és ezáltal elősegíteni a kommunikációt, továbbá, hogy az egyén közösséget alkotva válaszokat keressen, vagyis fejlődjön.

Ezen túl igyekszünk még jobban szűkíteni a célközönséget, így összpontosítva az energiát és növelve annak hatását. Terveink között egy kerület kulturális fellendítése szerepel, amelynek fókuszában az adott területen található néhány iskola szerepel. Mindamellett, hogy előadásainkat továbbra is hasonló szellemben hozzuk létre és játsszuk, a kapcsolat egészen új területekre is kiterjed. A tanárokkal való folyamatos együttműködés mellett olyan programot dolgoztunk ki, amely többek közt magában foglalja a rendhagyó irodalomórákat és a diákok által létrehozott iskolai ünnepekben való szakmai részvételt is. Számos olyan, már létező iskolai rendezvény van, amely egy kis vérfrissítéssel valódi színházi élménnyé válhat.

Amennyiben sikerül a kerületen belül egy olyan bázis kialakítása, amely képes az ott élő fiatalokat megszólítani és alkotásra serkenteni, úgy a köztéri performanszok, összművészeti fesztiválok és szociális rendezvények létrehozásán keresztül olyan fejlődést érhetünk el, amiért talán érdemes ezt az egészet csinálni. Szűk területen, de hatékonyan.

Mindezek mellett talán az segíti leginkább a fiataloknak szóló színházi programok létrehozását, hogy mi is azok vagyunk, fiatalok. Az ugyanebből adódó tapasztalatlanságunkat pedig együttműködéssel és lelkesedéssel orvosoljuk.

Valcz Péter

KoMa felvétel